

Sociologie umění

Základy sociologického výzkumu

Opakování z minula

- ▶ Kdo poprvé použil označení „sociologie“ pro vědeckou disciplínu?
- ▶ K jakému myšlenkovému směru řadím Herberta Spencera?
- ▶ Jaké jsou 2 základní pravidla sociologické metody podle Durkheima?
- ▶ Kdo je autorem pojmu „ideální typ“?

Literatura k metodologii výzkumu

▶ Povinná literatura:

- ▶ Hendl, Jan: *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*, Praha 2005, s. 45-55.
- ▶ Hendl, Jan: *Přehled statistických metod zpracování dat*, Praha 2004, s. 17-83.

▶ Další literatura:

- ▶ Strauss, Anselm – Corbinová, Juliet: *Základy kvalitativního výzkumu*, Brno 1999.
- ▶ Disman, Miroslav: *Jak se vyrábí sociologická znalost*, Praha 1993.

Některé charakteristiky kvantitativních a kvalitativních metod

KVANTITATIVNÍ	KVALITATIVNÍ
Tvrdé	Měkké
Fixní	Flexibilní
Objektivní	Subjektivní
Průzkum	Případová studie
Omezený rozsah informace o velice mnoha jedincích.	Mnoho informace o velmi malém počtu jedinců.
Silná redukce počtu pozorovaných proměnných a silná redukce počtu sledovaných vztahů mezi těmito proměnnými.	Silná redukce počtu sledovaných jedinců.

Metodologie výzkumu (model)

- ▶ Teorie

- ▶ Hypotézy = podmíněně pravdivý výrok o vztahu, existenci, příčině, změně

- ▶ Teoretické pojmy

- ▶ Operacionalizace

- ▶ Sociální realita

Hypotézy

- ▶ Pracovní nástroje teorie
- ▶ Mohou být ověřovány
- ▶ Umožňují vykročit ze subjektivity

- ▶ **Dobré hypotézy:**
 - ▶ Výroky o vztazích mezi proměnnými
 - ▶ Tyto proměnné lze zjišťovat a měřit
 - ▶ Vztahy mezi proměnnými lze ověřovat

Vztah výzkum a hypotéz

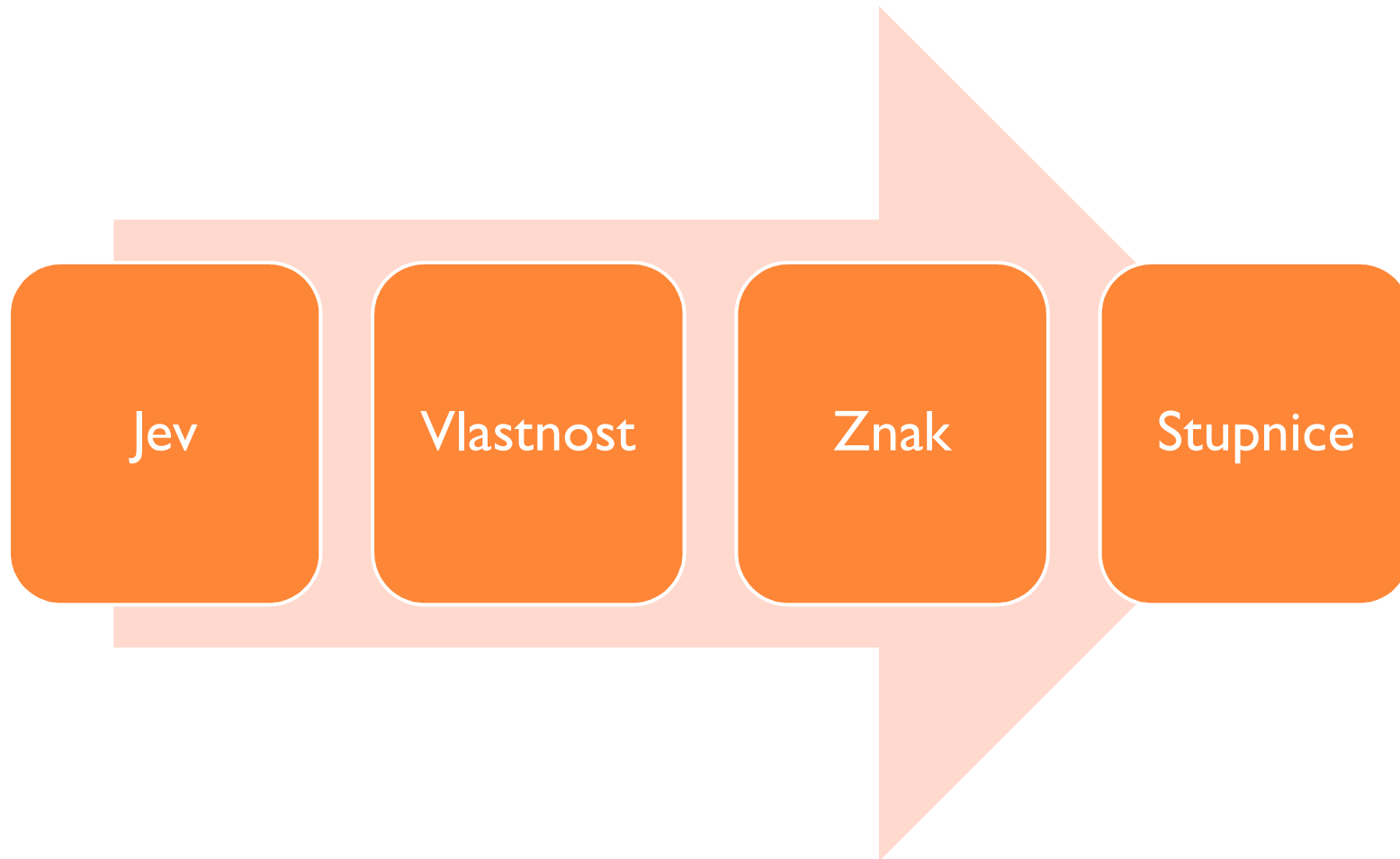
- ▶ **Explorace** – sběr dat za účelem odhalení vztahů a jevů, formulace nových hypotéz a teorií, induktivní proces.
- ▶ **Demonstrace** – cílem je podpořit či demonstrovat platnost hypotéz, deduktivní proces.
- ▶ **Opakování** – spolehlivost předchozích výzkumů.
- ▶ **Zamítnutí (falzifikace)** hypotéz.

Operacionalizace

- ▶ Teoretické pojmy nemůžeme pozorovat přímo
- ▶ TP → znaky a indikátory → realita
- ▶ Operacionalizace = transformace TP do podoby měřitelných znaků
- ▶ Operacionalizace – explikace

Kvantifikace

Proměnné vlastnosti (znaky)

- ▶ Kvantitativní
- ▶ Kvalitativní

- ▶ Soubor hodnot proměnné (znaku) se nazývá **oborem hodnot proměnné (znaku)**
 - ▶ „*Stupnice, škála hodnot*“
 - ▶ Musí být **vyčerpávající**
 - ▶ Musí být **vylučující se**

Kvantifikace – druhy znaků

▶ Nominální

- ▶ Výčet variant (bez pořadí; vzájemně se vylučují)
- ▶ Dichotomické, polytomické
- ▶ I-0, ano – ne, je – není

▶ Ordinální

- ▶ Určené pořadím
- ▶ Slovní („nahrubo“): špatný – lepší – nejlepší
- ▶ Určení pořadí: základní – střední – vysokoškolské vzd.
- ▶ Stupnice s nestejnými intervaly: příjem do 15, do 100, nad 100

▶ Kardinální

- ▶ Kvantitativní měřitelné (lze matematicky vyjádřit poměr/rozdíl)
- ▶ Intervalové (o kolik)
- ▶ Násobné (kolikrát)

Výzkumný projekt (Hendl 2004)

- ▶ **1. Název projektu.**
- ▶ **2. Abstrakt nebo souhrn.**
- ▶ **3. Přehled dosažených výsledků a účel a cíle výzkumu.**
- ▶ **4. Formulace cílů výzkumu a hypotéz.**
- ▶ **5. Plán výzkumu.**
- ▶ **6. Řešení finančních a etických aspektů.**

Typy výzkumných projektů

- ▶ Neexperimentální
- ▶ Jednoduché experimentální
- ▶ Faktoriální

Techniky kvalitativního výzkumu

- ▶ Pozorování
- ▶ **Interview**
 - ▶ S návodem
 - ▶ Narativní
 - ▶ Skupinové
- ▶ Studium dokumentů

Techniky kvantitativního výzkumu

- ▶ Studium hmotných výtvorů
 - ▶ Analýza dokumentů
- ▶ Pozorování
- ▶ „Dotazníkový“ rozhovor
- ▶ Dotazníky

Postup sběru dat

- ▶ Literatura a konzultace
- ▶ Vstup do sociální systému
- ▶ Seznámení se s prostředím
- ▶ Pilotáž
- ▶ Kontrola validity a spolehlivosti
- ▶ Zpracování dat

Reprezentativnost vzorku populace

- ▶ přibližná shoda struktury vzorku a populace ($\pm 5\%$ povolené odchylky).
- ▶ velikost vzorku populace

	Confidence level = 95%			Confidence level = 99%		
	Margin of error			Margin of error		
Population size	5%	2,5%	1%	5%	2,5%	1%
100	80	94	99	87	96	99
500	217	377	475	285	421	485
1.000	278	606	906	399	727	943
10.000	370	1.332	4.899	622	2.098	6.239
100.000	383	1.513	8.762	659	2.585	14.227
500.000	384	1.532	9.423	663	2.640	16.055
1.000.000	384	1.534	9.512	663	2.647	16.317

(www.checkmarket.com)

Tvorba a kladení otázek

Základní typy otázek

- ▶ Otevřené
- ▶ Uzavřené

- ▶ Výběr z variant
- ▶ Komparativní

Chybně formulované otázky

I. **Dvojitá „dvouhlavňová“ otázka**

(double-barrel question) – otázka vyžadující jednu odpověď o dvou nebo více věcech najednou.

Jste šťasten ve svém manželství a práci?

Chybně formulované otázky

2. Chybná nabídka odpovědí

Jsou vaše oči hnědé, zelené nebo modré?

Chybně formulované otázky

3. Zjišťuje všechno najednou

Vyjmenujte prosím všechny místa, kde jste v posledních pěti letech pracoval, zastávané profese a funkce, váš plat a proč jste odešel/a.

Chybně formulované otázky

4. **Mlhavá otázka**

Chodíte často tančit?

Chybně formulované otázky

5. Všeobjímající otázka

Co si myslíte o Středním Východě?

Chybně formulované otázky

6. **Otázka v žargónu (hantýrce)**

Zdá se vám, že váš manžel má sebe-aktualizovanou autonomní strukturu osobnosti?

Chybně formulované otázky

7. Zavádějící otázka

Proč chodíte rádi do kina?

Chybně formulované otázky

8. Otázka o názoru někoho jiného

Myslíte si, že vaše rodiče potěšila výstavba nové školy?

Cvičení

Opravte otázku

Máte rádi ovoce a zeleninu?

a) ano

b) ne

Opravte otázku

Řekl byste, že máte rád sýr?

- a) ano
- b) ne

Opravte otázku

Jak často se hádáte před svými dětmi?

- a) nikdy
- b) zřídka
- c) často

Opravte otázku

Kouříte marihuanu?

a) ano

b) ne

Opravte otázku

Jaké televizní programy nejčastěji sledujete?

- a) zpravodajské
- b) telenovely
- c) dokumentární
- d) talk-show

